

REDACȚIUNE,
Administrația și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primește.
Manuscriptele nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrație în
Brașov și la următoarele
BIROURI DE ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf.,
Nux Augenfeld & Emeric Lesner,
Heinrich Schalek, A. Oppelius Nachf., Anton Oppelik.
In Budapest: la A. V. Goldberger,
Eckstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körút).
PRETUL INSERȚIUNILOR: o serie
garantată pe o coloană 10
bani pentru a publicare. Publicații
mai dese după tarifă
și invocă. — **RECLAME** pe
pagina 8-a o seră 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL LXVI.

Nr. 134.

Brașov, Joi 19 Iunie (2 Iulie).

1903.

Crisa cea mare se anunță.

Cunoștem deja programul, ce l'a desfășurat noul ministru-președinte în sedința de 12 iunie a camerei ungare.

Impresiunea, ce au făcut-o declarațiile sale asupra opoziției maghiare din stânga extremă, — care numai cu 24 ore înainte publicase în manifestul său, că a reportat o victorie în contra conducerii armatei prin faptul, că a constrins pe contele Khuen-Hedervary să retragă proiectele militare, — a fost cea mai deprimătoare, ér din gura lui Barabas și a mai multor soții de ai săi s'au audiu esclamări, ca: „Ne-ai păcălit!”, „Nu te-ai ținut de cuvînt!”, „Ne-ai înselat!”

Să fie în adevăr aşa?

Contele Khuen a spus, că tînta sa principală a fost a restabilirii funcțiunilor regulată a parlamentului și că, stându-i în cale legea de recrutare, guvernul a decis „a nu continua deocamdată desbaterea acestui proiect de lege.”

Cuvîntul „deocamdată”, ce exprimă numai o măsură provisorie, până una altă, a deșteptat furtuna în contra ministrului-președinte și a provocat esclamarea „ne-ai înselat, dîr ne vom sci ajuta”.

Va se dică n'au fost retrase definitiv, ci numai provisori, până una altă proiecte militare. Dér acelașa au scînt'o bine Kossuth și soții, de aceea în manifestul partidului independent nică nu se vorbesce de „retragerea”, ci numai de „luarea dela ordinea dîlei” a proiectului de lege relativ la recrutare.

Barabașii însă strigă și tipă, și nu fără caușă, deoarece măsurile provisori sunt tot-dăuna forte nesigure în ce s'atinge de rezultatul final. Eata dér că obstrucțiunea indepen-

diștilor a produs o încurcătură, despre care se poate dire cu drept cuvînt, că necum să fi fost măcar în parte îlăturate prin soluția ce a primit o criza, ea marcheză adî încă abia numai începutul marilor și adevăratelor încurcături, de cari va fi cercată monarchia acăsta.

Tîrnă se numără bobocii. Numai la încheierea stadiului actual de trecere vom putea vedea mai clar cine are să fie adevăratul păcălit. Într'aceea nu negăm, că presimtul celor din cîta lui Barabas poate să fie mai corespondent realității, decât secură lor prevedere, ce se exprimă în cuvintele prea încredute: „ne vom sci noi ajuta!”

In curînd se va putea vedea și constata cum stă lucrul, din evenimentele și faptele, ce vor urma. Până atunci putem adevăra numai atâtă, că debutul contelui Khuen în tratările și înțelegera cunoscută cu Kossuth și ai săi, a avut un efect desastruos pentru guvernul austriac.

Oră să nu fie aşa, când în aceeași zi, în care se introduce noul ministeriu unguresc, se respîndesc scirea despre demisiunea cabinetului Koerber?

De se va confirma oră nu acătă scire, ea nu încheie de a nu de cea mai mare gravitate, căci e basată în împrejurările faptice.

Situatia politică interioară din Austria s'a agravat în dîlele ultime într'un mod neașteptat și foile vieneze asigură, că la acesta au contribuit în prima linie succesele partidului independent din Ungaria și convingerea, că armistițiul încheiat de contele Khuen cu acesta va dura numai până ce se va desbată legea militară definitivă.

Se scie, că parlamentul austriac a fost amânat sub semnul obstruc-

tiunei cehice și al Ș-lui 14. Guvernul Koerber s'a vîndut silit a-l amâna, căci érashi a vrut să câștige timp spre a încerca un nou chip de a sălva resolvarea parlamentară a proiectelor pactului.

Acuma vine complicația. Contele Khuen e silit de împrejurări ca încă în decursul verei acesteia să stăruiescă a se resolva cestiunea pacificului simultan de ambele parlamente.

De la acăstă resolvare pe cale parlamentară depinde însă și existența cabinetului Koerber, care la din contră ar trebui să o rupă cu Germania de tot și să începe a'să ajuta cu Șul 14. Acăstă însă Koerber nu o vrea, din care caușă preferă mai bine a se retrage.

Etă dér, că adevărată criză, că era surpriselor și încurcăturiilor celor mari pentru întrăga monarchie se începe abia acumă!

Programul lui Khuen-Hedervary.

Noul ministru president contele Khuen-Hedervary, și toti membrii cabinetului său, s'a prezentat Lună séra la conferența partidului liberal, preșidată de br. Frideric Podmaniczky. Aici, luând cuvîntul, și-a desfășurat

Solicită înainte de totă încrederea partidului, căruia aparține de la început, și așa dicînd unul din *veteranii* partidului. Când a luat asuprășii sarcina conducerei afacerilor țării, e decis a servi principiilor ce le mărturisesc acest partid, volesce numai ceea-ce volesce partidul, — doavadă modul în care a constituit ministerul. E firm hotărît, a păși pe urmele și în direcția liberală a guvernului trecut. A luat asuprășii sarcina de ministru preșident, fiind că relațiile de partid s'au format de așa, încât era o absolută necesitate o soluție a crizei și era timpul suprem pen-

tru a se restabili ordinea constituțională. Va spune în parlament, că pe baza căror principii s'a angajat a primi conducerea guvernului. Spune însă și aici, că cabinetul stă pe baza art. de lege XII de la 1867, care-i dă principala directivă a activității sale. Va apăra ideia comuniunii armatei, comuniune necesară și pentru că ea formeză garanția apărării țării și a monarhiei. In nex cu acăstă își ține de dărîntă a enunță, că-să insușește totă declarația ce le-a făcut guvernul trecut pri-vitor la armată, atât în fond cât și în formă. Mai departe consideră ca o supremă datorie a lucră pentru fortificarea statului maghiar, așa precum reiese în mod firesc (!) din caraterul maghiar (!) al statului. Va apăra și în viitor raporturile frățesci (!) cu Croația și va pune o deosebită greutate pe politica financiară a acestei țări. Ar dori să atragă atenționea întregiei țări asupra cestiunilor economice, căci numai o națiune bine organizată economică poate fi capabilă a răspunde scopurilor mari ce și-le-a propus.

Dintre membrii partidului a luat cuvîntul Carol Hieronymi declarând, că deputații, cari se organizaseră sub preșidenția lui (grupul Tisza) pe timpul crizei, vor sprijini pe Khuen-Hedervary: în direcția liberală și în direcția dezvoltării economice. In nu-nă vorbiț nimeni.

*

Partidul independent încă a ținut o conferență Lună séra.

Francisc Kossuth a spus, că în privîa lui Khuen-Hedervary sunt multe de obiceat. El n'are trecut în parlament, — Pichler atacă pe ministrul croat Tomasic, care e Croat ultraist și prin atitudinea lui antimaghiară a a'ras critica și revoltarea Maghiarilor. — Komjathy spune că desi partidul a reportat o victorie, totuși lupta n'a avut un rezultat pozitiv, și a adaugat, că partidul trebuie să lupte strânic contra

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Scriitorul.

După Fr. Streissler.

In dîne foiletonul anterior am arătat după Fr. Streissler ce e jurnalismul și că trebuie să fie pregătirea jurnalisticului. De astă-dată vom vorbi după același autor despre scriitor. Înainte însă de a aborda acăstă temă, a mai rămas să vorbim despre retribuția jurnalisticilor din Germania.

Déca ar voi cineva să normeze venitul unui jurnalista, ar face o încercare zadarnică. In branșă acăstă găsim pe de o parte adevărată peritoare de fome, ér pe de alta redactori cu lefuri de miniștri. In Germania maximul salarului pentru redactori s'ar putea în suma de 25.000 mărci. Cunoșințele, forța de muncă și adesea rutina în afaceri produc pe terenul acesta cea mai mare diversitate și totodată cele mai mari nedreptăți. Cu deosebire printre așa numiții jurnalisti liberi, adevărată aceia, cari n'au angajament durabil, ci își valorizează lucrările incidental, găsim cele mai mari contraste. Spirituelul foiletonist adesea trebuie să umble din redacție în redacție cu lucrările sale, până în cele din urmă este vesel, déca capătă pentru ele

un preț de nimică, prin care să se ajute a ei din miseria imediată. Un reporter însă, care are specialitatea „noutăților” și are angajament cu mai multe jurnale, are de cele mai multe ori un venit strălucit. Precum se vede, rutina comercială jocă aici un rol însemnat.

Honorarul pentru lucrările jurnalisticilor fără angajament se remuneră de obicei cu rîndul tipărit. Honorarul minimal plătit de foile mai mici din orașele mari este 5 pfennig de rîndul tipărit. În termen mediu se poate lua 10 pfenig, se plătesc însă și mai mult. Foiletonele și prim-articolurile se plătesc cu un preț pușal. Aici nu este nicăi o normă. Se plătesc pentru un articul uneori 5 mărci, dér se plătesc și 50 mărci și chiar și mai mult.

*

Intre jurnalista și scriitor este forță greu a trage o linie de demarcătură. Scriitorul lucrăză totuși așa cu condeul, ca și jurnalista, cu deosebirea, că acesta nu e silit să acomode în lucrările sale trebuințelor dîlei. El poate să-și aprofundeze tema, să și-o elaboreze în tîhnă și să ișeă în publicitate cu o operă desăvîrșită. El nu trebuie să fie a tot scriitor, că jurna-

listul. In schimb însă se așteptă dela dinșul o sciință cu atât mai adîncă pe terenul, ce și-l'a aleas ca specialitate.

Cu cât mai mult unesc însă scriitorul cu profunditatea sciinței de specialitate, universalitatea jurnalisticului, cu atât mai mari succese materiale va obține. Lucrările scriitorului se aduc de obicei în formă de carte în publicitate, pe când ale jurnalisticilor apar în jurnale. Scriitorul de profesiune însă numai arareori este în poziția să poată trăi din lucrările sale apărute în formă de carte, el lucrăză deci pe lângă acesta și pentru jurnale, așa că în privința lucrărilor acestor din urmă scriitorul se poate considera și ca jurnalista.

De la scriitor se cer în general aceleași pregătiri, ca și de la jurnalista, cu deosebirea, că în specialitatea, ce și-a aleas, cunoșințele lui trebuie să fie mult mai intensive. Așa d. e. un scriitor dramatic trebuie să cunoască istoria și esența dramatici, tehnica scenei și peste tot să stăpânească tot ce stă în legătură cu arta dramatică. Scriitorul musical trebuie să aibă o cultură solidă musicală etc. Pe toți specialiștii aceștia îi întâlnim și ca colaboratori permanenti la jurnale. Cele mai multe jurnale publică și romane și

la unele ocasiuni chiar și poesi. Scriitorii de romane așa dér și poetii își au și ei rolul lor în jurnalistică.

In cele espuse până acum a fost vorba peste tot de jurnaliști și scriitori profesioniști, adevărată despre persoane, cari trăiesc exclusiv din munca cu condeul. Este însă forțe mare numărul acelora, cari nu iau condeul în mână, decât în orele lor libere, și își câștigă traiul pe vr'un alt teren. Scriitori de aceștia se află printre preoți, profesori, comercianți, funcționari de stat și comunali, industriași și fabricanți, cari adesea obțin succese frumoase pe terenul literar. Foile de specialitate sunt servite aproape exclusiv de asemenea persoane. Integrem foile, cari nu se ocupă de politica dîlei, ci de interesele unei specialități. Așa d. e. într'o foile a pantofarilor, un scriitor său jurnalista nu va putea descrie o nouă metodă în acea specialitate cum o va descrie un pantofar de profesie.

Cel ce n'are avere și cu toate acestea vré să devină scriitor, îi dăm sfatul să se dedice vr'unei alte cariere, pentru care ar avea plăcere și care să-l poată hrăni cățiva ani. Cu asta nu vrem să dicem, că publicistica nu poate asigura cuiva pânea de

„GAZETA” ieșe într-o cădare. Abonamente pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 cor., pe trei luni 6 cor. 12 cor. de Dumineacă 4 cor. pe an. Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe săse lună 20 fr., pe trei luni 10 fr. 12 cor. de Dumineacă 8 fr. pe an. Se prenumera la totă oficiile poștale din intră și din afară și la d-nii colectori. Abonamente pentru Brașov: Administrația, Piața mare, Târgul Inuiului Nr. 30, etajul I. Pe un an 20 cor., pe săse lună 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă. Pe un an 24 cor., pe săse lună 12 cor., pe trei luni 6 cor. Un exemplar 10 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

guvernului Khuen-Hedervary. — O decisiune în merit n'a luat conferența.

*

Eri guvernul s'a presentat în parlament, unde Khuen-Hedervary și-a desfășurat mai pe larg programul. A spus aprópe aceeași ce a spus în conferența partidului liberal. Intre altele a declarat, că își insușesc programul lui Szell și în cestiunea reformelor militare ia asupră-și promisiunile ce s'au făcut în parlament. Proiectele militare le suspendă de-o camată. In ce privesc cestiunea naționalităților, va sta pe basă legală (!), va respecta drepturile (!), însă va griji ca toți cetățenii să respecte integritatea statului și instituțiile lui.

Mâne — când vom avea un rapor mai detaliat, — vom reveni pe larg asupra programului nou lui „fericitor“ al tării.

Evenimentele din Serbia.

Italia și Serbia.

Amiralul Morin, ministrul afacerilor străine *italian*, răspundând la o întrebare a d-lui senator Vittelleschi, în privința evenimentelor din Serbia, a declarat, că guvernul împărtășește ororea pe care aceste fapte tragice au provocat în Italia, ca și în tota lumea civilisată, și exprimă ceea mai energetică reprobare față de vinovați.

Dăcă cu toate acestea în fața oribilei tragedii din Belgrad, sentimentul de unitate domină impresiunile noastre. A continuat ministrul, acțiunea guvernului ca atare trebuie să se mențină cu rigore în marginile considerației, că evenimentele din Belgrad, ori-care ar fi gradul lor de crudime, au caracterul unor fapte de ordin interior, cari pentru direcționea politicei noastre, n'ar putea fi apreciate decât după înfurirea lor asupra relațiunilor internaționale.

Amiralul Morin a terminat declarând, că o asemenea apreciație, singura corectă, a dictat guvernului față de Serbia o atitudine seriosă, care va continua de a fi regula noastră de conduită față de actele noilor guvern sérbi.

Ceremonie funebră pentru Obrenović.

Regele a declarat, că va da ordin să se desgrupe rămășițele pământesc ale regelui Alexandru și reginei Draga din capela cimitirului Sf. Marcu, și să fie înmormântate cu onorurile cuvenite în mănăstirea Sf. Maria de la Rakovița la 10 klm. depărtare de Belgrad.

Anglia și Serbia.

„Algemeine Correspondenz“ din Viena scrie următoarele:

Se afirmă cu hotărîre, că atitudinea Angliei față de schimbarea tronului din

tote dilele, însă de obicei ține mult până omul pote resbate ca să trăescă numai după condeul său. *Cele mai bune opere rămân în rafturi*, acoperite de praf, numai din cauza, că autorului îl lipsesc rutina comercială. Fie care scriitor trebue să aibă pătăniile sale în acăstă privință și nu există nici o invetătură, care să-l pote pe cineva feri de desilușire. Colegialitatea între scriitori se manifestă de obicei numai la ospete, în toate pline de spirit. Nici un scriitor însă nu va da unui tineri începător sfatul unde ar putea să plaseze o novelă. Ori ce scriitor se feresce să introduce vr'un coleg la editorul, unde el însuși are intrare, căci se teme de concurență. De aici se explică, că fie-care scriitor trebuie să facă întâi un stagiu de martiragi, până va putea trăi pe propriile sale picioare. Dragostea pentru vocaționarea sa însă îl va ajuta să birue oră ce dificultăți și atuuci de sigur nu va regreta, că s'a făcut scriitor.

Honorarul scriitorilor, cari își publică lucrările în formă de carte este supus unei fluctuații și mai mari de cât al jurnalăștilor. Se întâmplă foarte des, că scriitorii își plătesc singuri cheltuiile tiparului numai să-și vadă lucrarea apărută.

— st. —

Serbia este datorită împrejurării, că guvernul englez posedă dovedi faptice, că Petru Karageorgievic a avut deplină cunoștință despre complotul în contra părehei regale, în care erau amestecați și mai mulți amici intimi ai vărului său Nejadovici, care se afla în Viena. Guvernul englez a comunicat dovedile și altor puteri și de către raportul ministrului plenipotențiar al Angliei din Belgrad, chemat la Londra, va confirma consimțémentul pretendentului la tron pentru conjurațiune, Anglia va refuza să recunoască pe nouă și după toate probabilitățile va fi sprințină și de alte puteri, cari își vor rechema ambasadorii lor din Belgrad.

Sultanul și regele Petru.

La notificarea despre urcarea pe tron, ce Regele a făcut Sultanul, acesta a răspuns telegrafic, exprimând urări pentru fericirea regelui, precum și convinsarea sa, că regele va arăta aceleași sentimente prietenesci pentru imperiul otoman, ca și familia sa, și la cari sentimente Sultanul va corespunde pe deplin.

In urma unui ordin din Belgrad, ministrul Serbiei la Constantiopol, generalul Gruič, nu va părăsi postul său, rămnând până la un nou ordin.

Alocuținea regelui către ofițeri.

Diarul „*Berliner Tageblatt*“ a primit de la corespondentul său din Belgrad o telegramă prin care fi anunță, că regele Serbiei, primind 90 de ofițeri, le-a adresat următoarea alocuție:

„Nimeni nu va pute să fie expulsat din Serbia pentru trecutul său politic. Cunosc amărciunea exiliului. Toți căță au fugit după asasinarea regelui și reginei, pot să se întorcă liniștiți, căci nimeni nu va supera.“

Mulți ofițeri sérbi cari fuseseră licențiați din armată, au fost rechemați în activitate.

Amnistie.

Peste 400 de condamnați politici, cari au fost grăbiți de rege, au fost puși în libertate; între aceștia sunt Arsenie Alavantic și alții, cari au participat la tentativa de la Sabat.

Rusia și regicidii din Belgrad.

Diarele din Petersburg aduc următoarea notă cu privire la atitudinea Rusiei în chestiunea pedepsirei ofițerilor asasini ai Regelui Alexandru al Serbiei:

„Un bărbat de stat rus, cu o înaltă situație în guvern, explică astfel, care va fi linia de conduită a Rusiei față de noul rege Petru I:

„Comunicatul apărut în „*Mesagerul Imperiului*“, începe prin a asigura, că guvernul rus nu se va amesteca în chestiunile de politică internă a Serbiei și sfârșește cu cererea, că regicidii să-și primească pedepsa.

„La prima vedere, conținutul comunicatului pare contradictoriu, căci sancțiunea crimei din noaptea de 28 Maiu e și ea o chestiune care privesc esclusiv poporul și Statul sérbi.

„Rusia trebuia însă să formuleze acăstă cerere morală și suntem încredințați că Regele Petru o va îndeplini, în forma cea mai potriviră.

„Dér cine ar putea avea pretenție ca noul rege, care trebuie acum să-și creeze o situație proprie în țara sa, să procădă imediat la pedepsirea asasini?...“

„Rusia prin comunicatul său n'a înțeles să exercitez o asemenea presiune asupra succesorului Regelui Alexandru.“

SCIRILE DILEI.

— 18 Iunie v.

Cestiunea evreișcă între Rusia și Statele-Unite.

Guvernul rusesc a notificat guvernului Statelor-Unite, că regretă hotărîrea d-lui Roosevelt de a face să se remită guvernului rus memoria evreilor americană în privința evenimentelor din Chișineu. Guvernul rus nu poate primi acel membru și, consecuent, politicei sale de a se abține de la oră ce amestecă în afacerile interne ale celorlalte puteri, va stăru spre a fi tratat de o potrivă.

Convocarea unui conciliu. Patriarchul ecumenic a trimis sfântului sinod al Rusiei o adresă în care cere convocarea unui conciliu bisericesc, spre a discuta cestiuni foarte importante: ca unirea între creștinătăți, relațiunile bisericei față

de vechii catolici și reforma calendarului. Pentru convocarea unui conciliu bisericesc a stăruit acum trei ani și decedatul metropolit al Moscovei. Propunerea metropolitului a fost aprobată atunci în totă Rusia, căci se speră: că printr-un conciliu se vor rezolva multe neînțelegeri ce domnesc în biserică rusă. „Novoje Wremja“ scrie, că cererea patriarhului este singura cale pentru restabilirea păcii și a înțelegerii în sinul bisericei.

O mare catastrofă s'a întemplat pe drumul de fier, linia Bilbao-Saragosa. După ultimele sciri, numărul morților în catastrofa de cale ferată, din apropierea aceluia oraș, este de 170. S'au scos până acum de sub dărâmăturile trenului, 120 de cadavre, cari sunt astfel încât nu se pot recunoaște, fiindu-le desprinse capetele, brațele și picioarele. Mulți dintre cei scăpați au fnebunit; alții și-au pierdut graiul. Scenele ce le fac rudele victimelor sunt sfâșietoare. S'au adunat până acum de la victime mari valori în banii și bijuterii. O sută de morți au fost îngropati astă-nopțe, în plânsul mulțimii.

Societatea de cultură macedo-română și-a ținut dilele acestea adunarea generală în localul ei din calea Rahovei (București). D-l Dr. Leonte, președintul societății, a ținut un frumos și călduros discurs, în care a făcut istoricul societății și a încheiat apelând la unirea tuturor membrilor pentru progresul societății și al cestiunii naționale. Au fost proclamați membrii de onore d-nii Al. Mocioni, Anton Carp și Ana Dumba.

Din viță de adă a Burilor. Sérmanii Burău au ajuns să aibă o viță de nesuferit. Diarul „*Briend*“ din fosta capitală Pretoria scrie un articol cu titlul: *Acum și altă-dată*, în care se dice între altele: „Inainte statul nostru era în totă privințe independent. Acum merge din ce în ce spre cădere și supunere. Inainte în totă țara erau 150 de polițiști pentru păstrarea ordinei, ér acum avem mii de soldați, cari aduc disordine și încarcă finanțele noastre. Înainte omenei cu onore erau puși în frunte, ér acum trădătorii și necinstitii ocupă posturile însemnante. Inainte aveam un popor mulțumit și fericit, ér astăzi este de plâns, prin desbinările ce s'au produs.

De la camera de avocați din Clușiu. D-l Dr. Teodor Mihalyi din Deșiu, care înainte de asta cu vr'o doi ani cereuse să fie șters din lista avocaților, a fost înscris érăși în acea listă.

Demisiunea d-lui Paul Ciuntu. D-l Paul Ciuntu, care nu de mult a fost numit director al conservatorului din București, întempișnică dificultăți din partea președintelui comitetului musical, și-a dat dimisia din acest post. Étă textul dimisiei adresată ministrului instrucțiunii publice:

Domnule Ministru!

Prin raportul meu de diua începutului lunii Maiu, am avut onoreea a vă ruga să binevoiți a precisa, cari anume sunt atribuțiunile comitetului musical, ale președintelui și ale directorului, deoarece, după cum se procedeză astăzi, este peste putință să se facă ceva pentru desvoltarea acestei instituții cu două direcții cu tendințe diametral opuse.

In audiența ce a-ti binevoit a-mi acorda în diua de 28 Maiu, mi-ai cerut supunere completă comitetului musical. Deoarece nu acesta am înțeles, că va fi situația mea, când am primit direcția conservatorului, și deoarece în asemenei condiții, având numai direcția nominală, nu însă și pe cea efectivă, nu-mi pot lăsa respunderea bunului mers al acestei instituții, vă rog să binevoiți a-mi primi demisiunea atât din demnitatea de director al conservatorului, cât și din postul de profesor de armonie, contrapunct și fugă.

Primită, etc. Paul Ciuntu.

Telegrame — loco. Am amintit deja de circulara ministrului de comerț, în care pentru promovarea intereselor publicului se introduc telegrame-loco și în orașele provinciale. Completăm scirea cu detailurile, ce ni-se transmit din partea direcției postale din Clușiu. Dispozitia

acesta se referă la oficile telegrafo-potale, la cari serviciul telegrafic este în administrația erariului. Aceste telegrame se primesc și la găurile, cari au legătură directă cu oficiul telegrafic din oraș, care înmână telegramele. Taxa unui cuvânt este de 2 fileri, însă cea mai mică taxă de 40 fileri.

Jubileul lui Grieg. Nu au trecut decât două zile de la concertul reunii române de cântări, la care am audit una din compozitiile cele mai frumoase ale măestrului Grieg, intitulată *Peer-Gynt*, executată de capela orașului sub dirigența d-lui G. Dima. Despre jubileul lui Grieg „România musicală“ din București scrie următoarele:

Tările scandinave și cu ele întrăga lumea musicală au serbat zilele trecute a 60-a aniversare a popularului compozitor Grieg, bine cunoscut și iubit de toți amatorii de muzică. La noi concerte simfonice ale d-lui Wachmann au popularizat numele și piesele acestui compozitor original, cari tot-dată au fost bine primite și forte gustate de publicul acestor concerte, și frumoasele sale compozitii pline de caracter ocupă un loc de onore în bibliotecarele musicale. Orașul său uatal, Bergen, a fostul centru acestor serbări.

Decanul primarilor. In comuna Saint-Quen-sur-Itov din departamentul Orne se află în viță cel mai bătrân primar din Franța, venerabilul Guillemare, care n'a lipsit niciodată de a fi ales în capul administrației acelui comune de la 1846 până astăzi, fără întrerupere. Pentru a fi la modă, bătrânul primar va da zilele acestea un banchet la care au fost invitați toți alegorii săi, cari vor participa de sigur. Comesenii vor lua locuri în ordinea chronologică a nascerii lor; ér la masa de onore nu vor fi admisi, decât cei cari vor fi trecut de 60 ani.

Sciri mărunte din România. După părerea medicilor, A. S. R. Principesa Maria va da naștere noului moștenitor peste 10—12 zile.

Ministerul instrucțiunii din București face cunoscut direcțiorii școlelor inferioare de agricultură și meserie, că ministerul de răsboiu a hotărît ca absolvenții acestor școli să se bucură de avantajele legei de recrutare cu termin redus de un an.

— La 14 Iunie st. n. colonia franceză din București va serba luarea Bastiliei printre banii de 300 tacămuri, care se va da în grădina Zdrăfcu.

— Veniturile comunei București în cursul lunii Maiu 1903 au fost de 1.836.452 lei, bani 59 față de 1.696.386 lei, bani 86, cât s'a incasat în luna Maiu, 1902.

Petrecere de vară. „Corul bisericiei române gr. or. din Brașovul-vechiu“ invită la petrecerea de vară împreună cu joc, care o va aranja Dumineacă în zi (22) Iunie 1903, în pădurea „Stăjerișului de sus“. Plecareva va fi la orele 12 din di de la „Școala rom. gr. or. din Brașovul-vechiu“. Se vor juca jocurile naționale: „Călușerul“ și „Bătuta“. Programul jocurilor este foarte variat și potrivit pentru poporul nostru. In casă că timpul va fi plios, petrecerea se amâna pe Dumineacă proximă.

Mănuși perduite. La „exitul“ de eră s'au găsit o păreche de mănuși de damă. Se află la redacția „G. Tr.“

Petrecere de adio.

Cuvântul „exitus“ pe latinescă însemnă „eșire“, „sfîrșit“. Sub numele acesta studenții din clasa a opta a gimnaziului gr. or. român din Brașov în fiecare an după terminarea esamenului de maturitate, invită publicul la o petrecere cu dans.

Studiile secundare și le-au „sfîrșit“ prin esamenul de maturitate. Odată cu acest esamen tinerii noștri au „ieșit“ de sub ariile ocrotitoare ale disciplinei din școală secundară, spre a intra în libertatea cesteniei academice.

S'a întrodus însă prin tradiție aranjarea în fiecare an a unui „exitus” în formă de petrecere cu dans, prin care se marchează și „sfîrșitul” rolului, ce l-au jucat tinerii noștri în viața socială românească din acest oraș. Cu acăstă ocazie, tinerii studenți își iau aşa dicând, „rămas bun” de la familiile cărăi cu atât drag se prezentala „repetițile de dans” și petrecerile studențesci.

Cu tot timpul ploios, la „exitul” de seara aranjat în sala „casei de tir” un public distins a ținut să onoreze petrecerea tinerilor, cărăi se despart de noi.

S'a dansat mult și cu animație până în zori de dimineață.

La acăstă petrecere am remarcat și doi șoșeni din România: pe d-l Leon Ghica fost deputat și admirator al lui Eminescu, despre care soriștem la timpul său, ca a onorat memoria poetului prin ridicarea unui bust la proprietatea sa din Dumbrăveni. Al doilea a fost vîrul d-sale d-l Alexandru Ghica. Din partea corpului didactic era de față directorul d-l V. Onișteu, profesorii dd. Petrovici și G. Dima cu familiile și d-l M. Navrea.

Convocare.

Membrii fundatori, pe viață, ordinari și ajutători din despartimentul Bistrița al „Asociației pentru literatura română și cultura poporului român” se convocă la adunarea cercuală pe ziua de 19 Iulie st. n. în comuna Lechința la orele 3 d. a. în sala cea mare a hotelului comunal. Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Inscierea de membri noi și încașarea taxelor.
3. Raportul despre activitatea comitetului cercual.
4. Revisuirea rațiocinului pe 1902.
5. Statorarea bugetului pe 1903.
6. Cetirea disertațiunilor ce se vor prezenta cu trei file mai înainte la directorul despartimentului.
7. Alegerea delegaților pentru adunarea generală din Baia-mare.
8. Distribuirea unui premiu de 20 cor. în aur pentru sporul în stupărit.
9. Eventuale propunerile.
10. Inchiderea adunării.

Se invită la acăstă adunare mai ales poporul de la sate și toți doritorii de înaintarea culturală a lui.

Din ședința comitetului cercual al despartimentului, ținută în Bistrița în 20 Iunie 1902.

Dr. Gavril Tripone, Dr. V. Onișteu, v.-președinte, secretar.

Ajutore pentru învățăcei aplicări la comerț.

Societatea comercianților români din Brașov face prin acăstă cunoscut, că are la dispoziție și dă ajutore de câte 100 pără la 200 cor. anual la băteți, cărăi se vor aplica la vre-un ram comercial ca învățăcei aici în Brașov.

Din acest ajutor se vor acoperi înainte de toate taxele școliei, care învățăcelul are a cerceta.

De la învățăcel se cere a avea pregătire de cel puțin 2 clase gimnasiale, reale civile.

Cerile de ajutor sunt a se adresa președintelui societății d-lui Teodor Nicolai, comoriant în Brașov, Brassó-megye.

Brașov, din ședința comitetului Societății comercianților români ținută la 8 (21) Maiu 1903.

Teodor Nicolai, Iuon Lengeru, președinte, secretar.

Societatea de lectură

„Inocențiu M. Clain.”

(Raportul general despre activitatea ei în anul 1902—1903.)

(Urmare.)

In ce privesc partea literară a programului, nu putem face o apreciere mai bună, decât spunând, că disertația „Despre social-democrație” a fost una dintre cele mai norocioase alegeri, ce autorul ei Oct. Popa a putut să facă, tractând astfel uneia unui public distins chestia de acuzație, care a stîrnit și în poporul nos-

tru mișcări seriose. Publicul a rămas mulțumit pe deplin, exceptându-se bine înțelese cei ce nu și bat capul cu lucruri de natură serioasă. — Cuvîntul de deschidere rostit de președintele societății în forma, ce-i-a dat, încă se poate numi cu adevărat literar. În el a fost relevată, dragosteaua cu care Episcopul Inocențiu lucra pentru biserică și neam.

Dér și partea distractivă și-a avut locul cuvenit la acăstă serată în punctele musicale. Acum pentru prima dată s-a cântat întrâgă compoziție a marelui măestru și artist I. Mureșianu: „Brancoveanul”, care e un adevărat mărgărit între compozițiile musicale române, și care — firesc — a fost și punctul de forță al părții musicale a seratei. — O altă compoziție cu motive populare a fost „Dorul Ardeleanului” de membrul societăței noastre A. Popovici, care compoziție a fost gustată cu plăcere de întreg publicul.

Reușita acestei serate în partea musicală, pe lângă ostenelele membrilor, e de ase atribu d-lui prof. Mureșianu pentru noua d-sale compoziție „Brancoveanul”, precum și d-lor Ioan Ienea și Eugen Crișanu teolog în a. III, căci cu mult zel au instruit corul nostru. — Astfel s-au impunat în acăstă serată arta cu literatură, multămind și în destulind așteptările tuturora.

Acesta e succesul moral al seratei, dér de cără în acăstă privință serata din anul acesta a fost superioră celor din anii trecuți, — a fost superior și succesul material, căci deși prețul de intrare a fost căt se poate de mic, totuși suma încassată s-a ridicat peste cea din anul trecut cu mai mult de 50 corone. Venitul curat al acestei serate se ridică la suma de 175 corone.

2. Ședințe administrative.

In decursul acestui an s-au ținut 5 ședințe administrative ordinar, în cari funcționarii societății au dat raporte despre partea administrativă a societății și în acestea ședințe s-au discutat afacerile curente ale societății. — De către ori s-a simțit necesitatea de a desbaté afaceri urgente, s-au convocat ședințe administrative estra-ordinare. Ședințe estra-ordinare s-au ținut cu total 6.

3. Doliul societății.

Abia intrată în cursul acestui an de activitate doi membri ai societății ne-au părăsit pentru tot-denumire, trecând la cele eterne. Cu atât ni-a fost mai mare durerea, cu căt prin ei am pierdut pe doi membri activi, cărăi s-au distins prin lucrările lor cetite în ședințele societății noastre în doi ani anteriori. — Imprejurările nu ni-au permis să le dăm ultimul onor prin însoțirea la locașul celor adulmiți, căci acești fericiți în Domnul foști membri ai societății noastre Julian Aldica și Stefan V. Veljan, au trecut la cele externe în decursul vacanței de vară. Dér de către împrejurările nu ne-au permis să le dăm sărutarea ultimă și însoțirea pără la locașul de veci, ni-am ținut ca o sfântă datorință, ca în decursul acestui an să ridicăm rugăciuni către părintele ceresc pentru sufletele repausaților noștri foști colegi Julian și Stefan.

B. Partea specială.

1. Comitetul societății.

In urma acelei împrejurări, că comitetul societății pe anul următor se alege tot-denumire cu finea anului scolaristic, se explică lesne, că nu poate fi completat decât cu intrarea noilor alumni seminariali în sinul societății. În prima ședință administrativă ordinară ținută în 19 Octombrie 1902 s-a completat comitetul ales în ședința administrativă electorală ținută în 10 Maiu 1902. Astfel comitetul societăței pe anul 1902—1903 a fost compus din următorii: president Traian German teolog a. IV, vice-president: Ioan Boldor t. a. III, secretar: Nicolau Ticaciu t. a. IV, archivar: Emilian Aldea t. a. III, cassar: Cornel Andreia t. a. III, controlor: Iosif Bogdan t. a. II, bibliotecar: Aurel Vodă t. a. II, vice-bibliotecar: G. Grecu t. a. I și notar: Ioan Cărnațu t. a. I. — Comisia literară în anul acesta a fost compusă din următorii: president a fost v.-presidentul societății, membrii: Eugen Păcurariu și Victor Turcu t. a. IV, Nicolau Platon și Octavian Popa t. a. III, N. Marcu și P. Suciu t. a. II, I. Mărgineanu și A. Marcu t. a. I.

Pentru ca mersul societății să nu se întrețină, ca în anii trecuți așa și în anul acesta s-a ales comitetul pentru anul viitor, rămânând ca în Octombrie să se completeze cu funcționarii, cărăi sunt de ase alege de pe anul I. Ședința electorală s-a ținut în 5 Maiu a. c. și au fost aleși următorii: president: Octavian Popa

t. a. III, vice-president: Petru Suciu t. a. II, secretar: Ioan Boldor t. a. III, cassar: Iosif Bogdan t. a. II, archivar: Aurel Vodă t. a. II, controlor: Silviu Poștar t. a. I și bibliotecar: Ioan Cărnațu t. a. I.

(Va urma.)

Literatură.

A apărut:

„Visuri de noroc”, de Zaharia Bârsan. Un drăguș volum de poezii apărut în „biblioteca Sămănătorului” la institutul „Minerva” din București. Volumul conține 47 de cântece și 34 de alte poezii, din cără cea mai mare parte au fost publicate pentru prima oară în „Gazeta Transilvaniei”. Adunate la un loc, își fac impresia unei grădini, în care fiecare poezie reprezintă căte o floră miroditore. În curând va apărea o recenzie asupra acestui volum. De ocăndată atragem atenția publicului asupra lui. Se află de vîndare la „Minerva”, București str. Regală 6. Prețul 2 lei. La Brașov se vinde la librăria Ciircu cu prețul de 2 corone.

NECROLOG. Alexe Neagoviciu Negoeșu, paroch, asesor protopresb. etc. astăzi, Dumineacă în 15 (28) Iunie 1903, la orele 9 a. m. împărtășit fiind cu sf. Taine și-a dat nobilul său suflăt în mâinile Creatorului în al 77-lea an al etății și al 45-lea an al preotiei sale. Rămășițele pămîntesc ale scumpului defuncț se vor ridica în casă proprii Marti în 17 (30) Iunie a. c. la orele 12 din di, și se vor conduce spre vecină odihnă în cimitirul bisericei din Intorsătura Buzăului. Despre acăstă dureoasă pierdere înconosciuțăm pe toti consângenii, amicii și cunoștenții. Fie-i țărina ușoră și memoria binecuvîntată.

Buzău unguresc, 15 (28) Iunie 1903.

Jalnică familie.

ULTIME SCIRI.

Budapest, 30 Iunie. Azi prezentându-se în cameră nouul guvern, el fu primit cu murmur și sgomin din partea opoziției. Contra ministrului croat Tomasică s'a demonstrat prin strigări ironice de „jivio”, și prin atacuri veninose.

Când Khuken-Hedervary a spus, că suspendă de-ocăndată proiectele militare, stânga extremitate a înscenat un mare sgomot. Hedervary n'a putut căteva minute să se continue vorbirea. A trebuit să intrevină președintul Apponyi și să röge pe deputații gălăgioși a asculta pe orator. Li-a plăcut însă și-i a uns la inimă pe toti șoviniștii din dietă când ministrul-președinte a declarat, că eaderentul politicei naționale maghiare, căci nu consideră patriotismul drept o frasă, ci drept primul element susținător al statului. Ungaria — iese el — trebuie întărită, de aceea va pedepsi cu asprime, der drept, pe aceia, cără agită contra statului. — Francisc Kossuth a spus, că opoziția n'a desarmat, ci a încheiat numai un armistițiu. Décă guvernul va cere din nou sporirea contingentului de recruti, lupta se va continua.

Budapest, 30 Iunie. Ministrul-președinte Khuken-Hedervary a dis cu privire la cestiunea naționalităților următoarele:

„Cred a se servi mai bine scopurile statului maghiar, decât se vor întări Maghiarii, cără și în privință istorică au dat timbru acestui stat. În Ungaria nu r. cunoscem decât cetățeni maghiari și pe baza legilor vom nisui să validită în tot chipul limba maghiară. (Aprobări în dreptă. Strigări în stânga extremitate: Si în armată?) De aici însă nu urmăreză, ca să aruncăm schintea urei acolo, unde scopul nici putem ajunge și prin iubire. Seim, ba presupunem, că atunci când stăm pe baza legei, putem conta la alipirea cără stat a tuturor elementelor din țără. Din contră însă ori ceață, ce s'ar face în potriva unității țării, a caracterului ei maghiar politic și care devine periculos, il vom pedepsi. Să

nu credeți nimănii, că interesele cetățenilor de limbă nemaghiară pot fi separate de interesele Maghiarilor. Legătura istorică comună este o forță. Atunci oare și o va avea bine ori cine în țără acăsta, când și Maghiarul îi merge bine; decadenta Maghiarilor, în mod necesar ar cauza și decadenta celor-lalte elemente”.

Budapest, 1 Iulie. Divergențele cele mari în sinul partidului independent au adus cu sine o ruptură între moderati și ultraștii din acest partid. Kossuth a declarat că și demisiunea ca președinte al partidului.

Viena, 30 Iunie. Ministrul președintelor Koerber și toți membrii cabinetului său și-au dat demisiunea. Majestatea Sa nu a primit demisiunea.

Viena, 30 Iunie. Majestatea Sa monarhul și-a schimbat, în vederea situației complicate interne, planul de a merge la Ischl. Monarhul s'a întors erăși la Viena. Diareele accentuează gravitatea situației.

Budapest, 30 Iunie. Fostul ministru de honvedi br. Geza Fejervary a declarat, că n'are să mai facă parte din partidul liberal. Scirea a produs pretutindeni sensație. Fejervary se va reactiva în armată.

Viena, 30 Iunie. Scirea despre reactivarea baronului Fejervary nu se referă la reîntrarea lui în guvern, ci la un apropiat ordin al Majestății Sale prin care fostul ministru de honvedi, pus în disponibilitate ca feldzaimastru va fi restituit în statul activ al armatei; c'un ouvēnt va fi reactivat nu ca ministru, ci ca general de artillerie.

Belgrad, 30 Iunie. O neîntelegeră s'a iscat între regele Petru și membrii guvernului. Guvernul are voile, ca să confise a veră regelui asasinat Alexandru, regele Petru însă voiesc, ca a veră să se dea moștenitorilor.

Diverse.

Originea lui Kara. S'au povestit tot felul de lucruri asupra originei numelui Kara-Gheorghevici. De unde a devenit acel Kara: pe turcesc Negru? Un Gheorghe ar fi fost atât de înfricoșător pentru Turci, încât l-ar fi poreclit „Kara”. Astfel Sérbii au un Gheorghe Negru, cum avem și noi un Radu-Negru. În afară de povestirile mai mult séu mai puțin istorice, apărute în diarele europene, găsim una fără originală apărută în diarul parisian „Le Gaulois”. Acolo originea numelui Karagheorghevici e atribuită unor împrejurări cu totul deosebite. Eta căstă origine:

Strămoșul actualului rege Petru, Gheorghe Petrovici, crescător de porc, și-a măritat într-o di pe o soră a lui. Cădar de nuntă Gheorghe detine surorile sale mai mulți frumoși stupi de albine. După nuntă mama lui Gheorghe Petrovici pismind norocul fice sale, s'a dus și a luat fără multă discuție doi din acei frumoși stupi ai fice sale. Gheorghe Petrovici audind de acăsta se duse furios la mamă-sa, puse mână pe cele două uleiie și pe când bătrâna protesta, fără ca el să ia în séma „părul cel alb”, și dă în cap un stup. Cu vocea înăbușită de miere înțepăta de albine, bătrâna Petrovici începând să blesteze fiul ocărându-l cum erau ocările pe atunci: Gheorghe! Kara-Gheorghe: Kara! „Kara!” era cuvēnt de ocără, ceva ca diajole, blăstematule, afurisitule! Si de atunci Gheorghe Petrovici a rămas Kara Gheorghe, er urmașii lui s'au numit Kara-Gheorghevici.

Si non e vero e ben trovato.

POSTA REDACTIUNEI.

D-lui T. D. Lupoaia. De aici expediată se face regulat. Nu scim ce se va fi petrecend la poșta din Jibou.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Traian H. Pop.

